

José Besprosvany :

Crimes et Délits

De zwerftocht van een choreograaf gefascineerd door de botsing tussen traditie en vernieuwing.

José Besprosvany is zeventien jaar oud wanneer hij Mexico City verlaat. De stad waarnaar zijn grootouders, afkomstig vanuit Minsk en Kiev, na de Russische Revolutie emigreerden, dromend van Amerika, maar noodgedwongen verplicht in Mexico te blijven bij gebrek aan een visum. Als jonge man stikt hij in de gesloten kring van zijn joods-mexicaanse familie. Hij wil theater maken en in Parijs wonen. Eens in Parijs drijft een vriendin hem naar de school van Jacques Lecoq waar hij de opleiding, met vier lessen per dag, weinig diepgaand vindt. Hij is achttien jaar oud en zijn medeleerlingen zijn veel ouder. Hij begint klassieke dans te studeren.

Een jaar later komt hij in Brussel terecht en wordt er op de Mudraschool toegelaten. Hij volgt de lessen nauwgezet. Zoals zoveel anderen raakt hij gefascineerd door de ritmische theorieën van Fernand Schirren. Hij zal Brussel niet meer verlaten. Na Mudra, volgt hij het spoor van Béjart en danst kleine rollen in het Ballet van de XXste Eeuw: *Eros Thanatos*, *Le Sacre du Printemps*, *Boléro*, *Thalassa*.... Hij blijft er anderhalf jaar, tot 1983. De hiërarchie van het Ballet weegt hem zwaar en hij voelt zich evenmin comfortabel bij al dat spectaculaire: "Alles wordt er zeer groot gedanst, zeer expressief opdat de dans aan het grote publiek tegemoet komt. Dat lag me niet."

Hij verlaat het Ballet van de XXste eeuw en denkt na over deze bewegingskunst. Hij had ondertussen ook het werk van Merce Cunningham ontdekt: "Dit scheen me vreemd en bizar want op Mudra werden we doorkneed met theorieën en opgeleid in moderne dans, maar we kwamen echter geen stap verder. We zagen niets. De vriendin Schirren had ons geleerd een choreografie te structureren, vertrekkend vanuit het ritme. Uit de klassieke danslessen hield ik het gevoel over dat de leraars me niet alles hadden geleerd wat mij aantrok: structuur, compositie, coherentie, de wiskundige regels.

Ik was nochtans gefascineerd door de klassieke dans: zijn perfectie, zijn perspectief, zijn frontaal verband met zijn ontstaan uit de *salle à l'italienne*. De klassieke dans scheen me als een 'spiegelbeweging' van de tonale muziek, met zijn rigide compositorische structuur en heldere noten...

Ondertussen had ik Cunningham weer gezien en zijn werk *De danser en de dans* gelezen. Daarin legt hij uit hoe elke choreografie een scenische antwoord biedt op de vragen die hem niet

loslaten. Zo zijn achtereenvolgens *Monumentum*, *Evento* en *Quatre Tempéraments* ontstaan, elk met een nauwkeurig afgebakende inzet..."

In *Monumentum* (1984) verkent de jonge choreograaf, samen met een danseres die nog op Mudra studeerde (Emmanuelle Huynh), de verschillende facetten van één enkele beweging: het schommelen, het zwaaien, heen en weer wiegen. Daarvoor kiest hij zeer sobere, korte muziekstukjes, gecomponeerd voor één instrument: de Suite nr. 2 voor cello en de Partita nr. 1 voor

Apollon. La Nuit
(José Besprosvany)
Foto Cassandre

